

Brought to you by

आद्भूत वास्तुशिल्प

RAJURI STEEL

मजबूत, सुरक्षित, विश्वसनीय.

www.rajuristeel.com

खगोल भौतिकीचे प्रेरणारथान

पुण्यातील खगोलशास्त्र आणि खगोल भौतिकीच्या अभ्यासासाठी एकमेव आणि जागतिक स्तरावर प्रसिद्ध असलेला विभाग म्हणजे 'आयुका.' या विभागाची स्थापना प्रसिद्ध शास्त्रज्ञ जयंत नारळीकर यांनी केली आहे. ज्यामध्ये विविध संशोधकांचे आणि शास्त्रज्ञांचे पुतळे उभे करून तेथेच त्यांच्या शोधांबाबत माहिती मिळेल, असे बांधकाम केले गेले आहे.

विद्येचे माहेरघर' असलेल्या पुणे विद्यापीठाला संपूर्ण देशात उच्च दर्जा आहे.. या दर्जाला साजेसा विद्यापीठातील 'आयुका' (इंटरयुनिव्हर्सिटी सेंटर फॉर अॅस्ट्रॉनॉमी अॅन्ड अॅस्ट्रोफिजिक्स) हा एक विभाग. आयुका विभाग खगोलशास्त्र आणि खगोलभौतिकी विषयातील अभ्यास आणि शोध यासाठी बनवला गेला आहे.

जागतिक स्तरावर प्रसिद्ध असलेले 'आयुका' युनिव्हर्सिटी ग्रँट कमिशनकडून खगोलशास्त्राच्या अभ्यासकांना प्रोत्साहन देण्याच्या दृष्टीने बनवले गेले. पुणे विद्यापीठातील नॅशनल सेंटर ऑफ रेडिओ अॅस्ट्रो फिजिक्स विभागाच्या पुढेच हा विभाग स्थित असून, तो भारतीय आर्किटेक्ट चार्ल्स कोरिआ यांनी बनवला आहे. विशेष म्हणजे ज्या उद्देशाने हा विभाग बनवला गेला,

त्या उद्देशाला अगदी पूरक याचे वास्तुशिल्प आहे. ही वास्तु अत्यंत दुर्मिळ वास्तुशिल्पांमधील एक आहे. खगोलशास्त्रविषयक आणि त्याच्याशी पूरक वास्तुशिल्प तयार केले गेलेले 'आयुका' हे एकमेव आहे, असे म्हणायला हरकत नाही. येथील वातावरणही अभ्यासाला पूरक राहिल असा पुरेपूर प्रयत्न केला गेलेला दिसतो. **या वास्तूला दोन प्रवेशद्वारे आहेत. दोन्ही प्रवेशद्वारांची रचना अप्रतिम आहे.**

पहिल्या प्रवेशद्वारातून आत गेल्यावर असलेल्या घुमटाचा काळा रंग काळ्या आकाशाचे प्रतिनिधित्व करत आहे. या घुमटामध्ये केलेल्या वेगवेगळ्या आकारांच्या छेदांमधून नैसर्गिक प्रकाश येईल, अशी व्यवस्था केली गेलीय. विशेष म्हणजे, या छेदांमधून येणाऱ्या प्रकाशावरून पुण्यामधील त्या दिवशी

असलेली ताऱ्यांची रचना समजू शकते. तिथून थोडेसे आत गेल्यावर आकाशांगेशी संबंधित आर्किटेक्चर करण्यात आलेय. यामध्ये लायब्ररीच्या बाहेर न्युटनचा पुतळा उभा केला आहे, तर घुमटाच्या प्रवेशाजवळ गॅलिलिओचा पुतळा उभारण्यात आलाय. त्याचप्रमाणे वर्गाच्या बाहेर आईनस्टाईनचा पुतळा उभारण्यात आलाय. 'आयुका'च्या पूर्ण वास्तूमध्ये अवकाशात अस्तित्वात असणाऱ्या रंगांचा वापर करण्यात आलाय. पहिल्या प्रवेशद्वाराच्या विरुद्ध बाजूला दुसरे प्रवेशद्वार आहे. तेथे दोन खांबांची रचना केली गेलीय. ज्याच्यावर तीन स्तरीय छत आहे आणि त्यावर निरग्र आकाश...विशेष म्हणजे, ही वास्तु तयार करायच्या वेळी चार्ल्स यांनी बंगळूर येथील अनेक संशोधक आणि शास्त्रज्ञांशी तास न तास चर्चा केली.